C/2025/3977

20.8.2025.

PREPORUKA VIJEĆA

od 8. srpnja 2025.

o ekonomskoj, socijalnoj, strukturnoj i proračunskoj politici te politici zapošljavanja Češke

(C/2025/3977)

VIJEĆE EUROPSKE UNIJE,

uzimajući u obzir Ugovor o funkcioniranju Europske unije, a posebno njegov članak 121. stavak 2. i članak 148. stavak 4.,

uzimajući u obzir Uredbu (EU) 2024/1263 Europskog parlamenta i Vijeća od 29. travnja 2024. o djelotvornoj koordinaciji ekonomskih politika i multilateralnom proračunskom nadzoru te stavljanju izvan snage Uredbe Vijeća (EZ) br. 1466/97 ([1]), a posebno njezin članak 3. stavak 3.,

uzimajući u obzir preporuku Europske komisije,

uzimajući u obzir rezolucije Europskog parlamenta,

uzimajući u obzir zaključke Europskog vijeća,

uzimajući u obzir mišljenje Odbora za zapošljavanje,

uzimajući u obzir mišljenje Gospodarskog i financijskog odbora,

uzimajući u obzir mišljenje Odbora za socijalnu zaštitu,

uzimajući u obzir mišljenje Odbora za ekonomsku politiku,

budući da:

Opća razmatranja

(1) U Uredbi (EU) 2024/1263, koja je stupila na snagu 30. travnja 2024., navode se ciljevi okvira gospodarskog upravljanja, čija je svrha promicanje dobrih i održivih javnih financija, održivog i uključivog rasta i otpornosti putem reformi i ulaganja te sprečavanje prekomjernih državnih deficita. Uredbom je propisano da Vijeće i Komisija provode multilateralni nadzor u kontekstu europskog semestra u skladu s ciljevima i zahtjevima utvrđenima u UFEU-u. Europski semestar uključuje i sastavljanje preporuka za pojedine zemlje te nadzor provedbe tih preporuka. Uredba potiče i odgovornost za fiskalnu politiku na nacionalnoj razini i usmjerena je na srednjoročno razdoblje i djelotvorniju i koherentniju provedbu. Svaka država članica Vijeću i Komisiji mora dostaviti nacionalni srednjoročni fiskalno-strukturni plan koji sadržava njezine fiskalne i investicijske obveze u pogledu reformi za četverogodišnje ili petogodišnje razdoblje, ovisno o redovnom trajanju nacionalnog zakonodavnog razdoblja. Kretanje neto rashoda ([2]) u tim planovima mora biti u skladu sa zahtjevima iz te uredbe, uključujući zahtjeve da se dug opće države do kraja razdoblja prilagodbe uvjerljivo smanjuje ili da se nastavi uvjerljivo smanjivati odnosno da se zadrži na razboritim razinama ispod 60 % bruto domaćeg proizvoda (BDP), a da se deficit opće države u srednjoročnom razdoblju smanji i/ili zadrži ispod referentne vrijednosti od 3 % BDP-a utvrđene Ugovorom. Ako se država članica obveže da će provesti relevantan skup reformi i ulaganja u skladu s kriterijima iz te uredbe, razdoblje prilagodbe može se produljiti za najviše tri godine.

([1]) SL L, 2024/1263, 30.4.2024., ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1263/oj.

([2]) Neto rashodi kako su definirani u članku 2. točki 2. Uredbe (EU) 2024/1263: „neto rashodi” znači državni rashodi bez (i) rashoda za kamate, (ii) diskrecijskih mjera na strani prihoda, (iii) rashoda za programe Unije koji su u cijelosti pokriveni prihodima iz fondova Unije, (iv) nacionalnih rashoda za sufinanciranje programa koji se financiraju sredstvima Unije, (v) cikličkih elemenata rashoda za naknade za nezaposlenost i (vi) jednokratnih i drugih privremenih mjera.

(2) Uredba (EU) 2021/241 Europskog parlamenta i Vijeća ([3]), kojom je uspostavljen Mehanizam za oporavak i otpornost („Mehanizam"), stupila je na snagu 19. veljače 2021. Mehanizmom se pruža financijska potpora državama članicama za provedbu reformi i ulaganja i generira se fiskalni impuls koji će se financirati sredstvima Unije. U skladu s prioritetima europskog semestra za koordinaciju ekonomskih politika Mehanizmom se doprinosi gospodarskom i socijalnom oporavku i provedbi održivih reformi i ulaganja, posebno u cilju promicanja zelene i digitalne tranzicije i jačanja otpornosti gospodarstava država članica. Njime se pomaže i jačanju javnih financija te poticanju rasta i otvaranja radnih mjesta u srednjoročnom i dugoročnom razdoblju, poboljšanju teritorijalne kohezije unutar Unije i podupiranju kontinuirane provedbe europskog stupa socijalnih prava.

(3) Uredba (EU) 2023/435 Europskog parlamenta i Vijeća ([4]) („Uredba o planu REPowerEU") donesena je 27. veljače 2023. u cilju postupnog ukidanja ovisnosti Unije o uvozu fosilnih goriva iz Rusije. Time se doprinosi energetskoj sigurnosti i diversifikaciji opskrbe energijom u Uniji, a istodobno povećava uvođenje energije iz obnovljivih izvora, kapacitet za skladištenje energije i energetska učinkovitost. Češka je u svoj nacionalni plan za oporavak i otpornost dodala novo poglavlje o planu REPowerEU kako bi financirala ključne reforme i ulaganja kojima će se doprinijeti ostvarenju ciljeva plana REPowerEU.

(4) Češka je 1. lipnja 2021. Komisiji dostavila svoj nacionalni plan za oporavak i otpornost u skladu s člankom 18. stavkom 1. Uredbe (EU) 2021/241. Komisija je na temelju članka 19. te uredbe ocijenila relevantnost, djelotvornost, učinkovitost i koherentnost plana za oporavak i otpornost, u skladu sa smjernicama za ocjenjivanje iz Priloga V. Vijeće je 8. rujna 2021. donijelo Provedbenu odluku o odobrenju ocjene plana za oporavak i otpornost Češke ([5]), koja je izmijenjena 16. listopada 2023. na temelju članka 18. stavka 2. radi ažuriranja maksimalnog financijskog doprinosa za bespovratnu financijsku potporu i uključivanja poglavlja o planu REPowerEU ([6]). Isplata obroka ovisi o donošenju odluke Komisije, u skladu s člankom 24. stavkom 5., u kojoj se navodi da je Češka u zadovoljavajućoj mjeri ostvarila relevantne ključne etape i ciljne vrijednosti utvrđene u Provedbenoj odluci Vijeća. Ostvarenje u zadovoljavajućoj mjeri podrazumijeva da postizanje prethodnih ključnih etapa i ciljnih vrijednosti iste reforme ili ulaganja nije poništeno.

(5) Vijeće je 21. siječnja 2025. na preporuku Komisije donijelo Preporuku o potvrđivanju nacionalnog srednjoročnog fiskalno-strukturnog plana Češke ([7]). Plan je dostavljen u skladu s člankom 11. i člankom 36. stavkom 1. točkom (a) Uredbe (EU) 2024/1263, obuhvaća razdoblje od 2025. do 2028. i sadržava fiskalnu prilagodbu tijekom četiri godine.

(6) Komisija je 26. studenoga 2024. na temelju Uredbe (EU) br. 1176/2011 donijela Izvješće o mehanizmu upozoravanja za 2025., u kojem Češka nije utvrđena kao jedna od država članica za koje je potrebno provesti detaljno preispitivanje. Komisija je donijela i Preporuku za preporuku Vijeća o ekonomskoj politici europodručja te Prijedlog zajedničkog izvješća o zapošljavanju za 2025., u kojem se analizira provedba smjernica za zapošljavanje i načela europskog stupa socijalnih prava. Vijeće je 13. svibnja 2025. donijelo Preporuku o ekonomskoj politici europodručja ([8]), a 10. ožujka 2025. Zajedničko izvješće o zapošljavanju.

(7) Komisija je 29. siječnja 2025. objavila Kompas konkurentnosti, strateški okvir čiji je cilj potaknuti globalnu konkurentnost EU-a u sljedećih pet godina. U njemu su utvrđena tri imperativa preobrazbe za održiv gospodarski rast: (i) inovacije, (ii) dekarbonizacija i konkurentnost i (iii) sigurnost. Kako bi se smanjio inovacijski jaz, EU namjerava potaknuti inovacije u industriji, poduprijeti rast *start-up* poduzeća inicijativama kao što su strategija EU-a za *start-up* i *scale-up* poduzeća i promicati primjenu naprednih tehnologija kao što su umjetna inteligencija i kvantno računalstvo. Komisija je radi zelenijeg gospodarstva izradila detaljan Akcijski plan za priuštivu energiju i Plan za čistu industriju, kojima se osigurava troškovno učinkovit prelazak na čistu energiju koji ne ugrožava konkurentnost,

([3]) Uredba (EU) 2021/241 Europskog parlamenta i Vijeća od 12. veljače 2021. o uspostavi Mehanizma za oporavak i otpornost (SL L 57, 18.2.2021., str. 17., ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2021/241/oj).

([4]) Uredba (EU) 2023/435 Europskog parlamenta i Vijeća od 27. veljače 2023. o izmjeni Uredbe (EU) 2021/241 u pogledu poglavljâ o planu REPowerEU u planovima za oporavak i otpornost i o izmjeni uredaba (EU) br. 1303/2013, (EU) 2021/1060 i (EU) 2021/1755 te Direktive 2003/87/EZ (SL L 63, 28.2.2023., str. 1., ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2023/435/oj).

([5]) Provedbena odluka Vijeća od 8. rujna 2021. o odobrenju ocjene plana za oporavak i otpornost Češke (ST 11047/21 INIT; ST 11047/21 ADD 1).

([6]) Provedbena odluka Vijeća od 16. listopada 2023. o izmjeni Provedbene odluke od 8. rujna 2021. o odobrenju ocjene plana za oporavak i otpornost Češke (ST 13383/23 INIT; ST 13383/23 ADD 1).

([7]) Preporuka Vijeća od 21. siječnja 2025. o potvrđivanju srednjoročnog fiskalno-strukturnog plana Češke (SL C/2025/666, 10.2.2025., ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2025/666/oj).

([8]) Preporuka Vijeća od 13. svibnja 2025. o ekonomskoj politici europodručja (SL C, C/2025/2782, 22.5.2025., ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2025/2782/oj).

osobito u energetski intenzivnim sektorima, i koji djeluje kao pokretač rasta. Kako bi smanjila pretjeranu ovisnost i povećala sigurnost, Unija intenzivno radi na jačanju globalnih trgovinskih partnerstava, diversifikaciji lanaca opskrbe i osiguravanju dostupnosti kritičnih sirovina i izvora čiste energije. Ti se prioriteti temelje na horizontalnim čimbenicima, a to su regulatorno pojednostavnjenje, produbljivanje jedinstvenog tržišta, financiranje konkurentnosti i unija štednje i ulaganja, promicanje vještina i kvalitetnih poslova te bolja koordinacija politika EU-a. Kompas konkurentnosti usklađen je s europskim semestrom, čime se osigurava usklađenost ekonomskih politika država članica sa strateškim ciljevima Komisije i omogućuje ujednačen pristup gospodarskom upravljanju, što potiče održiv rast, inovacije i otpornost u cijeloj Uniji.

(8) Europski semestar za koordinaciju ekonomskih politika nastavlja se u 2025. razvijati usporedno s provedbom Mehanizma za oporavak i otpornost. Potpuna provedba planova za oporavak i otpornost i dalje je ključna za ostvarenje prioriteta politika u okviru europskog semestra jer ti planovi doprinose djelotvornom odgovoru na sve ili na znatan dio izazova utvrđenih u relevantnim preporukama za pojedinu zemlju izdanima posljednjih godina. Te preporuke za pojedinu zemlju i dalje su jednako relevantne za ocjenu izmijenjenih planova za oporavak i otpornost u skladu s člankom 21. Uredbe (EU) 2021/241.

(9) Preporukama za pojedinu zemlju za 2025. obuhvaćeni su svi ključni izazovi ekonomske politike na koje se nije u dovoljnoj mjeri odgovorilo mjerama iz planova za oporavak i otpornost, vodeći računa o relevantnim izazovima utvrđenima u preporukama za pojedinu zemlju u razdoblju od 2019. do 2024.

(10) Komisija je 4. lipnja 2025. objavila Izvješće za Češku za 2025. U njemu je ocijenjen napredak Češke u smislu relevantnih preporuka za pojedinu zemlju i analizirana je provedba plana za oporavak i otpornost Češke. Na temelju te analize u tom izvješću utvrđeni su najhitniji izazovi s kojima se Češka suočava. Ocijenjen je i napredak Češke u provedbi europskog stupa socijalnih prava i ostvarenju glavnih ciljeva Unije za 2030. u pogledu zapošljavanja, stjecanja vještina te smanjenja siromaštva i socijalne isključenosti, kao i napredak u ostvarenju ciljeva održivog razvoja Ujedinjenih naroda.

Ocjena godišnjeg izvješća o napretku

(11) Vijeće je 21. siječnja 2025. preporučilo sljedeće maksimalne stope rasta neto rashoda za Češku: 4,5 % u 2025., 2,5 % u 2026., 2,6 % u 2027. i 2,9 % u 2028., što odgovara maksimalnim kumulativnim stopama rasta, izračunanima u odnosu na baznu godinu 2023., od 10,1 % u 2025., 12,9 % u 2026., 15,8 % u 2027. i 19,2 % u 2028. Češka je 30. travnja 2025. dostavila svoje godišnje izvješće o napretku ([9]) u kojem izvješćuje o poštovanju preporučenih maksimalnih stopa rasta neto rashoda te provedbi reformi i ulaganja kojima se odgovara na glavne izazove utvrđene u preporukama za pojedinu zemlju u okviru europskog semestra. U godišnjem izvješću o napretku uzeto je u obzir i polugodišnje izvješće Češke o napretku postignutom u ostvarivanju svojeg plana za oporavak i otpornost u skladu s člankom 27. Uredbe (EU) 2021/241.

(12) Agresivni rat Rusije protiv Ukrajine i njegove posljedice egzistencijalna su prijetnja Europskoj uniji. Komisija je preporučila koordiniranu aktivaciju nacionalne klauzule o odstupanju iz Pakta o stabilnosti i rastu radi potpore nastojanjima EU-a da se postigne brzo i znatno povećanje potrošnje za obranu, a Europsko vijeće taj je prijedlog pozdravilo 6. ožujka 2025. Na zahtjev Češke od 22. svibnja 2025. Vijeće je 8. srpnja 2025. na preporuku Komisije donijelo preporuku kojom se Češkoj dopušta odstupanje od i premašivanje preporučenih maksimalnih stopa rasta neto rashoda ([10]).

(13) Prema podacima koje je potvrdio Eurostat ([11]), deficit opće države u Češkoj se s 3,8 % BDP-a u 2023. smanjio na 2,2 % BDP-a u 2024., dok se dug opće države povećao s 42,5 % BDP-a krajem 2023. na 43,6 % BDP-a krajem 2024. Prema izračunima Komisije ta kretanja odgovaraju stopi rasta neto rashoda od 0,0 % u 2024. U godišnjem izvješću o napretku Češka procjenjuje da će rast neto rashoda u 2024. iznositi 2,8 %. Komisija procjenjuje da je rast neto rashoda bio manji nego u godišnjem izvješću o napretku. Komisijini izračuni i procjena nacionalnih tijela razlikuju

([9]) Godišnja izvješća o napretku za 2025. dostupna su na poveznici: https://economy-finance.ec.europa.eu/economic-and-fiscal-governance/stability-and-growth-pact/preventive-arm/annual-progress-reports_en

([10]) Preporuka Vijeća os 8. srpnja 2025. kojom se Češkoj dopušta odstupanje od maksimalnih stopa rasta neto rashoda kako ih je utvrdilo Vijeće na temelju Uredbe (EU) 2024/1263 (aktivacija nacionalne klauzule o odstupanju) (SL C, C/2025/3962, 20.8.2025., ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2025/3962/oj).

([11]) Eurostat – Euro Indicators (Pokazatelji za europodručje), 22.4.2025.

se jer je Komisija zabilježila jednokratne rashode za 2023., čime je dobivena viša osnovica za 2024., i zbog učinka diskrecijskih mjera na strani prihoda zbog razlika u metodama koje primjenjuju Češka i Komisija. Prema Komisijinim procjenama smjer fiskalne politike ([12]), koji uključuje rashode financirane na nacionalnoj razini i na razini EU-a, bio je u 2024. kontrakcijski, za 2,4 % BDP-a.

(14) Prema godišnjem izvješću o napretku, u makroekonomskom scenariju na kojem se temelje proračunske projekcije Češke očekuje se rast realnog BDP-a od 2,0 % u 2025. i predviđa se da će inflacija mjerena HIPC-om u 2025. iznositi 2,3 %. U Komisijinoj proljetnoj prognozi 2025. predviđa se da će se realni BDP povećati za 1,9 % u 2025. i za 2,1 % u 2026. te da će inflacija mjerena HIPC-om iznositi 2,2 % u 2025. i 2,0 % u 2026.

(15) U godišnjem izvješću o napretku predviđa se zadržavanje deficita opće države na 2,2 % BDP-a u 2025. i povećanje udjela duga opće države u BDP-u na 44,5 % do kraja 2025. Ta kretanja odgovaraju rastu neto rashoda od 3,3 % u 2025. U Komisijinoj proljetnoj prognozi 2025. predviđa se deficit opće države od 2,3 % BDP-a za 2025. Prema izračunima Komisije ta kretanja odgovaraju rastu neto rashoda od 4,0 % u 2025. Taj veći predviđeni rast neto rashoda u odnosu na godišnje izvješće o napretku rezultat je toga što je Komisija predvidjela niže nacionalno sufinanciranje programa EU-a u 2025. i zabilježila niže jednokratne rashode u 2025. Prema Komisijinim procjenama predviđa se da će smjer fiskalne politike, koji uključuje rashode financirane na nacionalnoj razini i na razini EU-a, u 2025. biti uglavnom neutralan. Predviđa se da će do kraja 2025. doći do povećanja udjela duga opće države u BDP-u na 44,5 %. Povećanje udjela duga u BDP-u u 2025. uglavnom je posljedica negativnog ukupnog salda, što je djelomično neutralizirano rastom nominalnog BDP-a.

(16) Prema Komisijinoj proljetnoj prognozi 2025. očekuje se da će se u 2025. bespovratnom potporom (bespovratnim sredstvima) iz Mehanizma za oporavak i otpornost financirati rashodi opće države u iznosu od 0,6 % BDP-a, u odnosu na 0,4 % BDP-a u 2024. Rashodi financirani bespovratnom potporom iz Mehanizma za oporavak i otpornost omogućavaju visokokvalitetna ulaganja i reforme za povećanje produktivnosti bez izravnog učinka na saldo i dug opće države Češke.

(17) Rashodi opće države za obranu u Češkoj iznosili su 0,9 % BDP-a u 2021., 1,0 % BDP-a u 2022. i 1,2 % BDP-a u 2023. ([13]) Prema Komisijinoj proljetnoj prognozi 2025., predviđa se da će rashodi za obranu iznositi 1,3 % BDP-a u 2024. i 2025. To odgovara povećanju od 0,4 postotna boda BDP-a u odnosu na 2021. Razdoblje aktivacije nacionalne klauzule o odstupanju (2025. – 2028.) Češkoj omogućuje da ponovno odredi prioritete državnih rashoda ili poveća državne prihode tako da trajno povećani rashodi za obranu ne ugroze fiskalnu održivost u srednjoročnom razdoblju.

(18) Prema Komisijinoj proljetnoj prognozi 2025. predviđa se da će se neto rashodi u Češkoj povećati za 4,0 % u 2025. i kumulativno za 4,0 % u 2024. i 2025. Prema Komisijinoj proljetnoj prognozi 2025. predviđa se da će rast neto rashoda Češke u 2025. biti ispod preporučene maksimalne stope rasta, i na godišnjoj razini i razmatraju li se 2024. i 2025. zajedno.

(19) U godišnje izvješće o napretku nisu uključene proračunske projekcije nakon 2025. Na temelju mjera politike poznatih na datum zaključenja prognoze, u Komisijinoj proljetnoj prognozi 2025. predviđa se suficit opće države od 2,2 % BDP-a u 2026. Ta kretanja odgovaraju rastu neto rashoda od 4,8 % u 2026. Prema Komisijinim procjenama predviđa se da će smjer fiskalne politike, koji uključuje rashode financirane na nacionalnoj razini i na razini EU-a, u 2026. biti uglavnom neutralan. Komisija predviđa da će se do kraja 2026. udio duga opće države u BDP-u povećati na 45,4 %. Povećanje udjela duga u BDP-u u 2026. uglavnom je posljedica negativnog ukupnog salda, što je djelomično neutralizirano rastom nominalnog BDP-a.

([12]) Smjer fiskalne politike definira se kao godišnja promjena odnosnog stanja proračuna opće države. Cilj mu je procijeniti ekonomski impuls koji proizlazi iz fiskalnih politika, onih koje financira država i onih koje se financiraju iz proračuna EU-a. Smjer fiskalne politike mjeri se kao razlika između (i) srednjoročnog potencijalnog rasta i (ii) promjene primarnih rashoda bez diskrecijskih mjera na strani prihoda te uključujući rashode koji se financiraju bespovratnom potporom (bespovratnim sredstvima) iz Mehanizma za oporavak i otpornost i sredstvima iz drugih fondova Unije.

([13]) Eurostat, državni rashodi prema klasifikaciji funkcija države (COFOG). Zbog metodoloških razlika između definicija COFOG-a i NATO-a rashodi koji se temelje na definiciji COFOG-a mogu se razlikovati od izdataka utemeljenih na definiciji NATO-a.

Ključni izazovi u području politika

(20) Sustav poreza i naknada znatno opterećuje osobe s niskim dohotkom. One često ostvaruju malu ili nikakvu financijsku korist od rada zbog visokih doprinosa za zdravstveno i socijalno osiguranje (koji se ne mogu odbiti) i naknada koje se smanjuju s rastom dohotka. Za radnika samca s 50 % prosječnog dohotka i bez djece Češka ima jedno od najvećih poreznih klinova na rad (razlika između neto plaće radnika i njihovih troškova za poslodavce) u EU-u, koji raste već više od 10 godina. U Češkoj su zamke neaktivnosti i nezaposlenosti (oporezivanje osoba koje ulaze na tržište rada) iznad prosjeka EU-a, što radnike s niskim dohotkom i nepunim radnim vremenom odvraća od rada. Prilagodba poreza na rad kako bi se smanjilo opterećenje osoba s niskim dohotkom privukla bi na tržište rada više osoba iz tih kućanstava te bi im se omogućilo formalno i standardno zapošljavanje umjesto neformalnih ili nesigurnih radnih uvjeta. Kad bi se usto povećala upotreba nedovoljno iskorištenih ekoloških poreza i poreza na imovinu, porezni bi se sustav više okrenuo rastu.

(21) Ukupni porezni prihodi Češke u odnosu na BDP bili su znatno ispod prosjeka Unije u 2023. (34 % u usporedbi s prosjekom Unije od 39 %). Gospodarski rast i fiskalna održivost mogli bi se poduprijeti povećanjem udjela poreza koji manje štete rastu. Periodični porezi na nekretnine među porezima su koji najmanje štete rastu, ali prihodi od takvih poreza vrlo su niski i iznose 0,2 % BDP-a (u usporedbi s prosjekom Unije od 0,9 % BDP-a u 2023.). Unatoč blagom povećanju udjela periodičnih poreza na nekretnine u BDP-u u 2024. i narednim godinama sustav periodičnog oporezivanja nekretnina u zgradama i stambenim jedinicama i dalje se temelji na veličini nekretnine, što dovodi do nejednakog oporezivanja nekretnina iste vrijednosti i ne omogućuje oporezivanje nekretnina prema njihovoj vrijednosti. Uvođenjem sustava poreza na nekretnine koji se temelji na vrijednostima nekretnina usklađenima s tržišnim vrijednostima Češka bi mogla redovito ažurirati vrijednosti nekretnina. Ako se kombinira s elementima za zaštitu kućanstava s niskim dohotkom, povećala bi se učinkovitost poreza kao instrumenta za ublažavanje povećanja cijena nekretnina i što produktivnije iskorištavanje stambenog fonda. To bi pak poboljšalo priuštivost stanovanja i sposobnost ljudi da se sele radi zaposlenja, čime bi se podržao gospodarski rast i dalje povećali prihodi od periodičnih poreza na nekretnine. U 2024. stope poreza na nekretnine u prosjeku su porasle za oko 80 %. Nadalje, proširena je mogućnost da općine prilagode porezne prihode primjenom koeficijenata i indeksacije poreznih stopa prema inflaciji, a ne prema promjenama vrijednosti nekretnina.

(22) Strukturni proračunski saldo Češke smanjio se s prosječno gotovo uravnoteženog salda u razdoblju 2014. – 2019. na - 1,7 % u 2024. Razlog tomu bile su trajne mjere, kao što su smanjenje poreza na dohodak, i povećanja mirovina i potrošnje za obranu, koje se nisu financirale odgovarajućim rastom prihoda. Češka je 2023. i 2024. donijela zakonodavne reforme kao odgovor na dugotrajnu preporuku za pojedinu zemlju o mirovinama. Reformama se zakonska dob za umirovljenje do 2056. povećava na 67 godina, usporava rast novododijeljenih mirovina, skraćuje maksimalno trajanje prijevremenog umirovljenja i postrožuju uvjeti prihvatljivosti za prijevremeno umirovljenje. Predviđa se da će se tim mjerama povećati stvarna dob za umirovljenje i dugoročno ograničiti povećanje javnih rashoda za mirovine za 1,9 postotnih bodova BDP-a ([14]). Potpuna provedba nedavno donesenih mirovinskih reformi pomogla bi ublažiti pritisak na potrošnju povezan sa starenjem stanovništva i posljedične rizike za fiskalnu održivost.

(23) I dalje postoje rizici za fiskalnu održivost. Od 2025. zaposleni umirovljenici imaju pravo na smanjenje doprinosa za socijalno osiguranje. Podupiranjem zapošljivosti starijih radnika koji ne primaju starosnu mirovinu, na temelju odgovarajuće analize troškova i koristi u pogledu motivacije osoba koje su blizu umirovljenja da dulje rade, dodatno bi se smanjili rizici za fiskalnu održivost.

(24) U skladu s člankom 19. stavkom 3. točkom (b) Uredbe (EU) 2021/241 i kriterijem 2.2. iz Priloga V. toj uredbi plan za oporavak i otpornost sadržava opsežan skup reformi i ulaganja koji se međusobno nadopunjuju i koje treba provesti do 2026. Očekuje se da će doprinijeti djelotvornom svladavanju svih ili znatnog dijela izazova utvrđenih u relevantnim preporukama za pojedinu zemlju. U tom kratkom roku dovršetak djelotvorne provedbe plana za oporavak i otpornost, uključujući poglavlje o planu REPowerEU, ključan je za poticanje dugoročne konkurentnosti

([14]) https://economy-finance.ec.europa.eu/publications/2024-ageing-report-economic-and-budgetary-projections-eu-member-states-2022-2070_en.

Češke zelenom i digitalnom tranzicijom, uz istodobno osiguravanje socijalne pravednosti. U komunikaciji Komisije naslovljenoj „NextGenerationEU – put do 2026.”, donesenoj 4. lipnja 2025., pojašnjava se primjenjivi vremenski okvir za kraj Mehanizma i državama članicama daju se smjernice za maksimalno pojačanje provedbe do 31. kolovoza 2026., među ostalim o tome kako dodatno pojednostavniti planove za oporavak i otpornost, utvrđuju se ključne opcije koje treba razmotriti pri njihovoj reviziji i naglašava se važnost pažljivog zajedničkog planiranja podnošenja posljednjih zahtjeva za plaćanje 2026. Češka je već ostvarila napredak u provedbi reformi i ulaganja iz svojeg plana za oporavak i otpornost. Kako bi se obveze iz plana za oporavak i otpornost ispunile do kolovoza 2026., ključno je da Češka ubrza provedbu reformi i ulaganja tako što će odgovoriti na relevantne izazove. Apsorpciju sredstava iz Mehanizma za oporavak i otpornost posebno narušavaju ograničeni administrativni kapaciteti u nekim provedbenim tijelima. To je posebno vidljivo u područjima u kojima je potrebno više stručnog znanja, kao što su zelena i digitalna tranzicija. Apsorpcija sredstava ograničena je i slabom i neučinkovitom upotrebom financijskih instrumenata te nedovoljno ciljanom potporom u obliku bespovratnih sredstava. Sustavno uključivanje lokalnih i regionalnih tijela, socijalnih partnera, civilnog društva i drugih relevantnih dionika i dalje je ključno kako bi se osigurala opća odgovornost za uspješnu provedbu plana za oporavak i otpornost.

(25) Češka je ubrzala provedbu programa kohezijske politike, koja obuhvaća potporu iz Europskog fonda za regionalni razvoj (EFRR), Fonda za pravednu tranziciju (FPT), Europskog socijalnog fonda plus (ESF+) i Kohezijskog fonda (KF). Važno je nastaviti ulagati napore u brzu provedbu tih programa i maksimalno povećati njihov učinak na terenu. Češka u okviru svojih programa kohezijske politike već poduzima mjere za poticanje konkurentnosti i rasta, jačajući pritom socijalnu koheziju. Pritom se i dalje suočava s izazovima, među ostalim u pogledu jačanja njezina inovacijskog potencijala ulaganjem u ključne tehnologije i povećanja pritisaka u području stanovanja te manjka vještina i neusklađenosti ponuđenih i traženih vještina. U skladu s člankom 18. Uredbe (EU) 2021/1060 Češka je u okviru preispitivanja programâ kohezijske politike u sredini programskog razdoblja dužna preispitati svaki program uzimajući, među ostalim, u obzir izazove utvrđene u preporukama za pojedinu zemlju iz 2024. U Komisijinu prijedlogu donesenom 1. travnja 2025. ([15]) rok za dostavu procjene o ishodu preispitivanja u sredini programskog razdoblja za svaki program produljuje se nakon 31. ožujka 2025. Ujedno se osigurava fleksibilnost kako bi se ubrzali provedba programa i poticaji za države članice da dodijele sredstva kohezijske politike za pet strateških prioritetnih područja u Uniji, odnosno konkurentnost u područjima strateških tehnologija, obranu, stanovanje, otpornost vodoopskrbe i energetsku tranziciju, zadržavajući pritom fokus na osobama u najranjivijim situacijama kada su posrijedi programi fonda ESF+.

(26) Platforma za strateške tehnologije za Europu (STEP) pruža priliku za ulaganja u ključne strateške prioritete EU-a jačanjem konkurentnosti EU-a. STEP koristi sredstva iz 11 postojećih fondova EU-a. Države članice mogu doprinijeti i programu InvestEU kojim se podupiru ulaganja u prioritetnim područjima. Češka bi te inicijative mogla optimalno iskoristiti kako bi poduprla razvoj ili proizvodnju ključnih tehnologija, što uključuje čiste i resursno učinkovite tehnologije.

(27) Uz gospodarske i socijalne poteškoće na koje se odgovara planom za oporavak i otpornost i sredstvima iz drugih fondova EU-a, Češka bi trebala učinkovito odgovoriti na preostale izazove koji se odnose na dekarbonizaciju, javnu upravu, poslovno okruženje te vještine i obrazovanje.

(28) Češka je započela znatne reforme javne službe kako bi poboljšala njezino funkcioniranje, uključujući izmjene zakona o javnoj službi, na nacionalnoj i na regionalnoj razini, kojima su uvedena ograničenja za radna mjesta na višim položajima i fleksibilnije zapošljavanje. Međutim, i dalje postoje sustavni problemi s privlačenjem, zadržavanjem i razvojem kvalificiranih radnika, posebno sa stručnim, upravljačkim i digitalnim vještinama. Fragmentirano upravljanje ljudskim resursima i relativno niske plaće u javnom sektoru narušavaju konkurentnost javne uprave kao poslodavca. Potencijalni učinak reformi nije na odgovarajući način nadziran, a napredak je teško pratiti zbog ograničenih podataka. Jačanje kapaciteta češke javne uprave radi privlačenja, zadržavanja i razvoja talenata ključno je za povećanje učinkovitosti i kvalitete usluga te za povećanje konkurentnosti i gospodarskog razvoja.

(29) Iako su rezultati javnog sektora i dalje relativno stabilni, nedostaci u strateškom planiranju, međuresornoj koordinaciji i oblikovanju politika na temelju dokaza i dalje utječu na kvalitetu i usklađenost politika. Nedostatak sveobuhvatnog okvira za dugoročno planiranje ulaganja narušava provedbu i učinak politika. Dosljednost i provedba politika poboljšale bi se boljim strateškim usmjeravanjem i smanjenjem izoliranosti odjela.

([15]) Prijedlog UREDBE EUROPSKOG PARLAMENTA I VIJEĆA o izmjeni uredaba (EU) 2021/1058 i (EU) 2021/1056 u pogledu posebnih mjera za svladavanje strateških izazova u kontekstu preispitivanja u sredini programskog razdoblja – COM (2025) 123 final.

(30) Kako je navedeno u Kompasu konkurentnosti, sve institucije EU-a te nacionalne i lokalne institucije moraju uložiti velike napore u izradu jednostavnijih pravila i ubrzavanje administrativnih postupaka. Komisija je postavila ambiciozne ciljeve za smanjenje administrativnog opterećenja: za najmanje 25 % i najmanje 35 % za MSP-ove. Izradila je i nove alate za postizanje tih ciljeva, što uključuje testiranje otpornosti propisa EU-a na stres i intenzivniji dijalog s dionicima. Kako bi se te ambicije ostvarile, i Češka treba poduzeti mjere. 72 % poduzetnika smatra da složenost administrativnih postupaka predstavlja problem za poslovanje njihova poduzeća u Češkoj ([16]).

(31) Provedbeni kapaciteti javne uprave i dalje su ograničeni. Procesi kao što je prostorno planiranje i dalje su složeni i spori te uvelike narušavaju poslovno okruženje, konkurentnost i gospodarski razvoj. To su glavni razlozi zbog kojih je Češka 2023. imala sedmu najmanju građevinsku površinu po osobi u smislu izdanih dozvola u EU-u. Ti procesi koče poduzeća usporavanjem i povećanjem troškova komercijalnog razvoja, usporavanjem uvođenja brze digitalne infrastrukture, povećanjem troškova energije zbog spore modernizacije energetske infrastrukture i smanjenjem mobilnosti radne snage zbog neodgovarajuće ponude priuštivog stanovanja. Priuštivost stanovanja dodatno je narušena neoptimalnim poreznim poticajima, kojima se ne potiče korištenje zemljišta, subvencionira kupnja stambenih nekretnina umjesto izgradnje i daje prednost kratkoročnim umjesto dugoročnim najmovima. Pravila prostornog planiranja stvaraju prepreke posebno u velikim gradovima, gdje za ažuriranje urbanog plana može biti potrebno više od 10 godina. Za ubrzanje procesa potrebne su reforme, posebno prilagodba kompetencija i uvođenje različitih zahtjeva za planiranje u malim i velikim građevinskim područjima. Takve bi mjere mogle znatno poboljšati učinkovitost i prilagođavanje potrebama u urbanom razvoju. Kad je riječ o izdavanju dozvola, iako je postignut napredak u pogledu pravnog okvira i, u određenoj mjeri, digitalizacije, pozitivni učinci još nisu vidljivi u praksi. Daljnje poboljšanje digitalizacije te kapaciteta i upravljanja uredima za graditeljstvo moglo bi pomoći u ubrzanju procesa.

(32) Fragmentirano upravljanje općinama u Češkoj uvelike narušava konkurentnost jer ograničava administrativnu učinkovitost i djelotvorno korištenje financijskih sredstava EU-a, posebno u malim općinama i među lokalnim dionicima. Iako se novim pravnim okvirom za zajednice općina predviđa mogućnost pružanja zajedničkih usluga i dijeljenja osoblja, ona se slabo koristi. Jačanjem međuopćinske suradnje, među ostalim jačanjem korištenja novog pravnih okvira za zajednice općina, profesionalizacijom praksi javne nabave i pružanjem veće potpore korisnicima (preko voditelja projekata, platformi za zajedničke usluge i smjernica) povećali bi se kapaciteti i učinkovitost lokalne uprave i potaknula regionalna kohezija.

(33) Češka ima neiskorišten potencijal za poticanje konkurentnosti, među ostalim u strukturno pogođenim regijama. Gubici konkurentnosti posebno su vidljivi u strukturno pogođenim regijama (regije Karlovarský, Ústecký i Moravskoslezský) i očituju se u neto odljevu mladih. Za izgradnju administrativnih kapaciteta tih regija ne postoji učinkovita potpora.

(34) Češka kućanstva imaju višu stopu štednje od prosjeka EU-a, a gotovina i depoziti čine 42,7 % imovine kućanstava, što je iznad prosjeka EU-a. Mobilizacijom te imovine za financiranje prijeko potrebnog procesa dekarbonizacije i digitalizacije gospodarstva preko tržišta kapitala mogla bi se osigurati dodatna sredstva za poduzeća čiji su glavni izvori financiranja interno financiranje poduzeća i bankovno kreditiranje. Povećanje trenutačnog udjela (6,6 %) dionica i obveznica uvrštenih na burzu u kombinaciji izvora financiranja poduzeća moglo bi znatno povećati konkurentnost Češke i smanjiti učinak inflacije na štednju kućanstava.

(35) Poticanje javnog financiranja i dalje je ključno za mobilizaciju privatnog financiranja radi potpore konkurentnosti. Češka i dalje ima nisku stopu iskorištavanja financijskih instrumenata, kao što su obnovljivi instrumenti koji se podupiru iz kohezijskih fondova (2,36 % u odnosu na prosjek EU-a od 9 %). Osim toga, iskustvo u provedbi financijskih instrumenata u okviru Mehanizma za oporavak i otpornost pokazalo je da postoji znatan prostor za poboljšanje i proširenje upotrebe tih instrumenata kako bi se potaknula privatna ulaganja u češko gospodarstvo i podržao odmak od korištenja bespovratnih sredstava. Međutim, Nacionalna razvojna banka i dalje ne koristi svoj puni potencijal ni kapacitet u usporedbi sa sličnim bankama u EU-u niti ima zadovoljavajući administrativni kapacitet. Jačanje Nacionalne razvojne banke doprinijelo bi oslobađanju njezina potencijala za ispravljanje nefunkcioniranja tržišta i nedostatka rizičnog kapitala za poticanje inovacija, bez istiskivanja privatnih financijskih institucija.

([16]) *„Businesses" attitudes towards corruption in the EU* (Stavovi poduzeća prema korupciji u EU-u), izvješće Flash Eurobarometra (travanj 2024.).

(36) Potpora ekosustavu *spin-off* i *start-up* poduzeća, uključujući njihovo osnivanje, rast i širenje, i dalje je ključna za ubrzanje rasta i inovacija. *Start-up* poduzeća i dalje se suočavaju s poteškoćama u osiguravanju financiranja, manjkom kvalificiranih radnika i složenom birokracijom. Češka poduzeća i dalje navode složenost administrativnih postupaka kao znatnu prepreku poslovanju (72 % u odnosu na prosjek EU-a od 66 %), uključujući *start-up* poduzeća koja ne koriste planove dioničkih opcija za zaposlenike jer okvir ne odražava stvarne potrebe poduzeća. Kako bi se povećala privlačnost i konkurentnost inovativnih čeških poduzeća, bilo bi korisno povećati potporu *start-up* i *spin-off* poduzećima oslobađanjem financijskih sredstava, učiniti ih atraktivnijima za kvalificirane radnike i smanjiti administrativno opterećenje, posebno optimizacijom okvira za dioničke opcije zaposlenika.

(37) Uspješnost Češke u području inovacija i dalje koči nedjelotvoran prijenos tehnologije i znanja te slabe veze između akademske zajednice i poduzeća. Javni rashodi za istraživanje i razvoj koje financiraju poduzeća i dalje su otprilike upola niži od prosjeka Unije (0,024 % BDP-a u odnosu na 0,050 %), a u posljednje su vrijeme u padu, što pokazuje nizak stupanj suradnje, i poticaja za suradnju, između akademske zajednice i poduzeća. To znatno otežava prijenos rezultata istraživanja u gospodarstvo i ograničava inovacijski kapacitet Češke. To je na primjer vidljivo iz niske stope patentnih prijava, koja je ispod prosjeka EU-a (na temelju Ugovora o suradnji u području patenata u 2022. podneseno je 0,7 zahtjeva za patente za svaku milijardu eura BDP-a, dok prosjek EU-a iznosi 2,8). Mjere za strukturno poboljšanje i jačanje prijenosa tehnologije u Češkoj, posebno usmjerene na povećanje učinkovitosti prijenosa tehnologije i olakšavanje stvaranja *spin-off* poduzeća, mogle bi pomoći u prevladavanju tog izazova.

(38) Ima prostora za poboljšanje načina organizacije javne potpore inovativnim poduzećima. Samo trećina poduzeća koja dosljedno sudjeluju u istraživanju i razvoju koristi neizravnu javnu potporu u obliku poreznih poticaja za istraživanje i razvoj, a poticaje koristi još manje malih i mladih poduzeća. Mjere za poboljšanje tog omjera trebale bi se kombinirati s mjerama kojima bi se odbitak poreza na istraživanje i razvoj učinio atraktivnijim za poduzeća i smanjila birokracija.

(39) Od početka ruske invazije na Ukrajinu Češka je odgovorila na veliku ovisnost o uvozu fosilnih goriva iz Rusije diversifikacijom opskrbe prirodnim plinom. Međutim, Češka i dalje uvelike ovisi o uvezenim fosilnim gorivima, a ugljen, nafta i plin su 2023. činili 28,7 %, 25 % odnosno 15 % njezine kombinacije izvora energije. Osim toga, prometni sektor čini najveći udio krajnje potrošnje energije (30,9 % ukupne potrošnje energije), a slijede ga potrošnja energije u kućanstvima (28,2 %) i industriji (26,2 %). Zbog znatne ovisnosti o tim gorivima zemlja je izložena rastu cijena, što ima znatne negativne učinke na kućanstva i energetski intenzivnu industriju. Kako bi se smanjila ovisnost o fosilnim gorivima, iznimno je važno ubrzati uvođenje obnovljivih izvora energije, s posebnim naglaskom na obnovljivim izvorima energije velikih razmjera. Ubrzavanje ulaganja u dekarbonizaciju sektora grijanja i industrije još je jedan ključni element.

(40) Češka provodi reformu zakonodavnog okvira za uvođenje obnovljivih izvora energije, no potrebni su dodatni poticaji i znatna ulaganja kako bi se na tržištu osigurala stabilnost i predvidljivost. Time bi se privukla i dodatna privatna ulaganja u obnovljive izvore energije. Dražbe za energiju iz obnovljivih izvora i primjena ugovora o kupnji energije i dalje su u Češkoj vrlo ograničeni, a prvi korporativni sporazum sklopljen je 2021. Pokretanje dražbi električne energije i sklapanje dugoročnih ugovora moglo bi omogućiti rast većih projekata u području energije iz obnovljivih izvora izvan tradicionalnih programa potpore te stvoriti prilike za dekarbonizaciju energetski intenzivnih industrija.

(41) Ograničeni kapacitet češke distribucijske mreže i potreba za nadogradnjom mreže i dalje otežavaju brzo uvođenje i dinamiku ulaganja u obnovljive izvore energije. Iako je Češka nedavno donijela reforme kako bi se skratili redovi za priključenje i povećala transparentnost, ulaganja su i dalje ispod razine potrebne za priključenje na nove obnovljive izvore energije, povećanu elektrifikaciju, razvoj održive mobilnosti i razinu potrebnu za poboljšanje usluga fleksibilnosti bez fosilnih goriva, kao što su sustavi za skladištenje energije i razvoj pametnih brojila. Podatkovni centar za električnu energiju započeo je s radom na dijeljenju energije. Međutim, kasni provedba završne faze, u kojoj se omogućuje pružanje usluga fleksibilnosti.

(42) Energetski intenzitet Češke jedan je od najvećih u EU-u, što znači da bi fokusiranjem na temeljite obnove zemlja mogla ostvariti veće uštede energije. Unatoč postojećim programima potpore obnovi, krajnja potrošnja energije u zgradama i dalje je visoka, posebno u javnim zgradama. To je djelomično zbog visokog omjera cijene električne energije i plina, koji potiče na korištenje plina za grijanje i odvraća od prelaska na dizalice topline i elektrifikaciju.

Jačanjem mjera za dekarbonizaciju sektora grijanja i pružanjem potpore za grijanje i hlađenje iz obnovljivih izvora u Češkoj bi se potaknula proizvodnja čistih tehnologija (npr. dizalice topline). Primjenom inovativnih financijskih instrumenata, kao što su ugovori o energetskom učinku, mogla bi se ubrzati spora stopa obnove javnih zgrada i poduprijeti Češku da do 2030. ostvari cilj smanjenja potrošnje energije zgrada za 8 % u odnosu na razine iz 2020.

(43) Nedostatak radnika koči konkurentnost i produktivnost. Uzimajući u obzir nisku stopu zaposlenih žena nekoliko godina nakon poroda, Češka bi mogla povećati stopu zaposlenosti žena s malom djecom. Premda su porezni odbici za neaktivnog bračnog druga 2024. bili ograničeni na osobe koje skrbe o djeci staroj do tri godine, porezni sustav i sustav naknada i dalje odvraća roditelje s niskim primanjima, posebno majke, od povratka na posao. Visoke porezne olakšice za nezaposlene bračne drugove i obiteljske naknade kojima se roditelja s nižim primanjima potiče na uzimanje dugih dopusta odvraćaju roditelje, osobito majke, od rada ili traženja posla. Oporezivanje dohotka za primatelje drugog dohotka u kućanstvu 2023. bilo je iznad prosjeka EU-a i iznad poreznog klina za samce s istom razinom plaće. Poticanje roditelja s nižim primanjima da rade ili traže posao donijelo bi i više prihoda za potporu fondovima socijalne sigurnosti i općenito javnim financijama.

(44) Udio žena, posebno s malom djecom, na tržištu rada ograničen je i nedostatkom usluga ranog i predškolskog odgoja i obrazovanja te dugotrajne skrbi. Roditelji djece mlađe od četiri godine teško nalaze skrb za djecu, što roditelje koji manje zarađuju odvraća od rada. Rodno uvjetovana razlika u zaposlenosti žena u dobi od 25 do 34 godine 2024. iznosila je 36,1 postotni bod (u odnosu na prosjek EU-a od 25,2 postotna boda), što je gotovo 67 000 manje zaposlenih žena nego da Češka ima Unijin prosjek rodno uvjetovane razlike u zaposlenosti.

(45) Nedostatak radnika i neusklađenost ponuđenih i traženih vještina i dalje su goruće pitanje koje narušava konkurentnost češkog gospodarstva. Ti bi se izazovi mogli otkloniti olakšavanjem promjena radnog mjesta, uključujući mjere kao što su povećanje priuštivosti stanovanja ili reforma reguliranih profesija kako bi se smanjile velike prepreke profesionalnom certificiranju. Osim toga, Češka je primila najveći priljev osoba raseljenih iz Ukrajine pod privremenom zaštitom po stanovniku EU-a. Više od 50 % raseljenih Ukrajinaca radi na manje kvalificiranim radnim mjestima nego u Ukrajini, što je jasna posljedica nepoznavanja jezika. Nadalje, oko 30 % ispitanika tvrdi da je priznavanje kvalifikacija prepreka boljem zaposlenju. Pojednostavnjenjem postupka priznavanja stranih kvalifikacija i povećanjem sudjelovanja nedovoljno zastupljenih skupina na tržištu rada, uključujući osobe raseljene iz Ukrajine pod privremenom zaštitom i Rome, mogla bi se smanjiti zategnutost tržišta rada.

(46) Smanjuje se stopa sudjelovanja i stjecanja visokog obrazovanja, zbog čega se povećava manjak kvalificiranih radnika. Stopa stjecanja tercijarnog obrazovanja među osobama u dobi od 25 do 34 godine smanjuje se od 2021. i četvrta je najniža u EU-u (33,5 % u odnosu na prosjek EU-a od 44,2 %), što je daleko od cilja EU-a od 45 %. Od 2016. do 2021. broj upisanih studenata smanjio se za 11,6 %, a stope napuštanja studija stalno su visoke.

(47) Visoke stope napuštanja školovanja, posebno u područjima znanosti, tehnologije, inženjerstva i matematike (STEM), te smanjenje broja upisanih u programe u području STEM-a od 2017. ukazuju na sustavne probleme. U 2022. samo je 11,9 žena od tisuću osoba u dobi od 20 do 29 godina diplomiralo u području STEM-a, što je ispod prosjeka EU-a od 15,1. Nedostatak dostatnog profesionalnog usmjeravanja i financijske potpore studentima jedan je od uzroka visokih stopa napuštanja školovanja na češkim visokim učilištima.

(48) Češka nema dovoljno općih srednjih škola, a učenici imaju ograničene mogućnosti kretanja između općih i specijaliziranih obrazovnih putova, što ometa uspješno pohađanje tercijarnog obrazovanja. Iako se interes studenata za stjecanje tercijarnog obrazovanja znatno povećao u posljednjih 30 godina, broj općih srednjih škola nije sustigao potražnju. Zbog manjka općih srednjih škola učenici su se prisiljeni upisati u manje konkurentne strukovne škole, što dovodi do rane specijalizacije. Iako se dvije trećine osoba koje završe strukovno obrazovanje i osposobljavanje (SOO) upisuju u tercijarno obrazovanje, stopa njihove uspješnosti općenito je niža od studenata u općim smjerovima, što doprinosi stalnom niskom stupnju tercijarnog obrazovanja. Kako bi odgovorila na te

probleme, Češka je nedavno najavila korake za uvođenje novih načina kombiniranja općih i profesionalnih predmeta te nastoji modernizirati programe strukovnog obrazovanja i osposobljavanja kako bi ih uskladila s potrebama tržišta rada. Kako bi se studenti koji su završili srednjoškolsko obrazovanje bolje pripremili za tržište rada i podržao njihov prelazak na tercijarno obrazovanje, daljnja poboljšanja mogla bi se usmjeriti na (i) širenje mogućnosti učenja na radnom mjestu, (ii) olakšavanje prelaska iz obrazovanja na posao, (iii) poboljšanje mogućnosti kretanja učenika između općeg i strukovnog srednjoškolskog obrazovanja, (iv) povećanje kapaciteta općih srednjih škola i (v) diversifikaciju i proširenje pristupa tercijarnom obrazovanju,

PREPORUČUJE da Češka u 2025. i 2026. poduzme djelovanja kojima je cilj:

1. Povećati ukupnu potrošnju za obranu i sigurnost i povećati pripravnost, osiguravajući pritom održivost duga u skladu sa zaključcima Europskog vijeća od 6. ožujka 2025. Pridržavati se maksimalnih stopa rasta neto rashoda koje je Vijeće preporučilo 21. siječnja 2025. i pritom iskoristiti mogućnost povećanja rashoda za obranu na temelju nacionalne klauzule o odstupanju. Smanjiti porezno opterećenje radnika s niskim dohotkom. Povećati prihode od periodičnih poreza na nekretnine. Poboljšati poticaje za nastavak rada osoba koje su blizu umirovljenja.

2. Imajući u vidu primjenjive rokove za pravodoban dovršetak reformi i ulaganja na temelju Uredbe (EU) 2021/241, ubrzati provedbu plana za oporavak i otpornost, uključujući poglavlje o planu REPowerEU. Ubrzati provedbu programâ kohezijske politike (EFRR, FPT, ESF+, KF) na temelju, ovisno o slučaju, mogućnosti koje nudi preispitivanje u sredini programskog razdoblja. Optimalno iskoristiti instrumente EU-a, među ostalim mogućnosti koje nude program InvestEU i Platforma za strateške tehnologije za Europu, radi povećanja konkurentnosti.

3. Jačati kapacitete češke javne uprave radi privlačenja, zadržavanja i razvoja talenata, posebno kako bi se privukle osobe s analitičkim, upravljačkim i informatičkim vještinama. Ojačati kapacitete za strateško usmjeravanje kako bi se poboljšala usklađenost svih politika. Pojednostavniti urbanističko planiranje i smanjiti administrativno opterećenje poboljšanjem digitalizacije, kapaciteta i upravljanja uredima za graditeljstvo. Poticati i pojednostavniti suradnju među općinskim upravama. Pružati potporu za izgradnju administrativnih kapaciteta i usmjeriti je u strukturno pogođene regije.

4. Ojačati tržišta kapitala, poslovni pristup nebankovnom financiranju i uvjete za štednju, ulaganja i inovacije promicanjem ulaganja kućanstava na tržištima kapitala i poboljšanjem učinkovitosti postojećih dugoročnih štednih proizvoda u mobilizaciji novih dugoročnih ulaganja. Poticati sudjelovanje institucionalnih ulagača u uvrštenim i neuvrštenim dionicama, kao i u poduzetničkom i privatnom kapitalu. Povećati upotrebu financijskih instrumenata, među ostalim jačanjem kapaciteta Nacionalne razvojne banke za mobilizaciju privatnog financiranja kako bi se potaknula konkurentnost i dekarbonizacija gospodarstva. Podupirati osnivanje *start-up* i *spin-off* poduzeća, primjerice poboljšanjem propisa o planovima dioničkih opcija za zaposlenike. Poticanje inovacija, među ostalim olakšavanjem prijenosa tehnologije iz akademske zajednice u poduzeća. Bolje iskoristiti potencijal poreznih olakšica za istraživanje i razvoj kako bi se potaknule inovacije u privatnom sektoru.

5. Smanjiti ovisnost o fosilnim gorivima, posebno u području cestovnog prometa, grijanja i proizvodnje električne energije. Pružiti dodatne poticaje za uvođenje opsežnih kapaciteta za proizvodnju energije iz obnovljivih izvora, posebno provedbom dražbi za energiju iz obnovljivih izvora i promicanjem sklapanja dugoročnih ugovora o kupnji energije. Povećati ulaganja u elektroenergetske mreže kako bi se povećala fleksibilnost bez fosilnih goriva i omogućila elektrifikacija prometa i industrijskih procesa. Osigurati brzu provedbu svih funkcionalnosti podatkovnog centra za električnu energiju. Donijeti mjere za smanjenje potrošnje energije i intenziteta ugljika u građevinskom sektoru, posebno u fondu javnih zgrada.

6. Smanjiti porez i naknade koje odvraćaju roditelje od povratka na posao te poboljšati ponudu usluga skrbi za djecu kako bi se više žena potaknulo na ulazak na tržište rada. Povećati konkurentnost gospodarstva i smanjiti manjak radne snage smanjenjem neusklađenosti ponuđenih i traženih vještina, pojednostavnjenjem priznavanja stranih kvalifikacija i povećanjem sudjelovanja nedovoljno zastupljenih skupina na tržištu rada. Poboljšati obrazovne rezultate povećanjem sudjelovanja u tercijarnom obrazovanju, smanjenjem stope napuštanja školovanja i pružanjem veće potpore studentima.

Povećati broj studenata i osoba s diplomom u području znanosti, tehnologije, inženjerstva i matematike, posebno žena. Proširiti pristup općem srednjoškolskom obrazovanju, omogućiti učenicima prelazak između općeg i strukovnog obrazovanja te pružiti veću potporu školama i učenicima u nepovoljnom položaju, uključujući Rome.

Sastavljeno u Bruxellesu 8. srpnja 2025.

Za Vijeće

Predsjednica

S. LOSE